

TALHA APAK

Yeminli Mali Müşavir (YMM)
talha.apak@paradergi.com.tr

Enflasyon muhasebesi, iş dünyası tarafından uzun yıllardır hep bir beklenti olarak gündemde kaldı. Bugüne kadar getirilen bazı sınırlı düzenlemeler ise, özellikle yüksek enflasyon dönemlerinde beklentileri karşılayamadı...

Enflasyon muhasebesi beklentisi her geçen gün artıyor

ÜLKEMİZDE, uzun yıllardır yaşanan enflasyonla mücadelede çeşitli yöntemler kullanılıyor. Ancak, gelinen noktada sağlıklı bir uygulamaya geçilemediği görülüyor. Kapsamlı bir enflasyon muhasebesi yerine, 2004 yılında getirilen “enflasyon düzeltmesi” modeli bir defalık bir uygulama olmaktan öteye gidemedi. Şöyle ki; yasa da öngörülen enflasyon oranları gerçekleşmeyince uygulaması da maalesef olmadı.

ESKİ DÜZENLEME

En son, 30 Aralık 2003 tarih ve 25332 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, gelir ve kurumlar vergisi matrahlarının tespitinde enflasyon düzeltmesi yapılmasına ilişkin “Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 5024 Sayılı Kanun” 1 Ocak 2004 tarihi itibarıyla yürürlüğe girerek önemli bir düzenleme yapıldı. Buna göre;

“Kazançlarını bilanço esasına “göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dâhil son üç hesap döneminde %100’den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10’dan fazla olması halinde malî tablolarını enflasyon düzeltmesine tâbi tutarlar. Enflasyon düzeltmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona erer”

Şeklinde bir düzenleme yapılarak enflasyon düzeltmesi uygulaması getirilmiş ve daha önce uygulanmakta olan yeniden değerlendirme değer artış fonu uygulaması da yürürlükten kaldırılmıştı. Ancak getirilen enflasyon düzeltmesinde, her iki şartın birlikte aranması gibi ağır koşullar nedeniyle sağlıklı bir uygulama da gerçekleşemedi.

YENİ DÜZENLEME

9 Haziran 2021 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 7326 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun’un 11.Maddesiyle konuya ilişkin aşağıdaki düzenleme yapılmış bulunuyor.

Mükellefler, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla aktiflerine kayıtlı bulunan taşınmazlar ile amortismanına tabi diğer iktisadi kıymetlerini (sat-kirala-geri al işlemine veya kira sertifikası ihracına konu edilen taşınmaz ve iktisadi kıymetler hariç) 31/12/2021 tarihine kadar kanunda yer alan kapsam, şart ve hükümlere uymak koşuluyla yeniden değerleyebilirler. Şu kadar ki;

a) Yeniden değerlendirme oranının belirlenmesine ilişkin hesaplamada; maddenin yürürlüğe girdiği tarihten bir önceki aya

ilişkin YI-ÜFE değeri yerine, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten bir önceki aya ilişkin YI-ÜFE değeri,

b) Daha önce yeniden değerlemeye tabi tutulan taşınmazlar için bu fıkra uyarınca yapılacak değerlendirme ise, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten bir önceki aya ilişkin YI-ÜFE değerinin, 2018 yılı Mayıs ayına ilişkin YI-ÜFE değerine bölünmesi ile bulunan oran dikkate alınır.

Bu fıkra kapsamında yapılan yeniden değerlendirme sonrası pasifte özel bir fon hesabında gösterilen değer artışı tutarı üzerinden %2 oranında hesaplanan vergi, yeniden değerlendirme işleminin yapıldığı tarihi izleyen ayın sonuna kadar bir beyanname ile gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olunan vergi dairesine beyan edilir ve ilk taksiti beyanname verme süresi içinde, izleyen taksitler beyanname verme süresini takip eden ikinci ve dördüncü ayda olmak üzere üç eşit taksitte ödenir. Önceki fıkralarda taşınmazlar için öngörülen hükümler bu fıkra uygulamasında amortismanına tabi diğer iktisadi kıymetler için de geçerlidir.

MEVCUT DÜZENLEMELER UYGULAMADA YETERSİZ KALYOR

Görüldüğü üzere; eski düzenlemede “enflasyon düzeltmesi” koşullarının gerçekleşme olasılığının pek mümkün olamaması nedeniyle amacına cevap vermediği. Yeni düzenlemede ise şirket aktifinde kayıtlı taşınmazlara “enflasyon düzeltmesi” yerine YI-ÜFE değer artışını %2 oranında vergilendirmek suretiyle yararlanmanın da çok ilgi görmediği görülüyor. Her halükarda, bu değerlendirme işlemleri veya değer artışı günlük rayiç değerlerin çok altında kalmakta ve gerçek değere ulaşması mümkün olamamaktadır.

Önerimiz; 9 Temmuz 2018 tarihinde çıkan 700 sayılı KHK’nın 46 ncı maddesiyle Vergi Usul Kanunu’nun 298 inci maddesindeki değişiklik yetkisi Cumhurbaşkanına verildi. İlgili 298 inci madde de yeralan düzenleme ise; “Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan yüzde 100 oranını yüzde 35’e kadar indirmeye veya tekrar kanunî seviyesine kadar yükseltmeye, yüzde 10 oranını ise yüzde 25’e kadar çıkarmaya veya tekrar kanunî seviyesine kadar indirmeye yetkilidir” düzenlemesinden hareketle, yüzde 100 oranının makul seviyeye çekilerek hiç değilse rayiç değerlere yakın bir değerlendirme imkanı tanınmalıdır. Daha da ötesi, tüm işletmelerin aktiflerindeki (emtia ve sabit varlıkların) değerlere bir defalık rayiç değerlendirme yükseltme imkanı getirilmelidir. Rayiç değer tespitleri için, bağımsız denetim kuruluşlarından, yeminli mali müşavirlerden ve konusunda uzman değerlendirme uzmanlarından yararlanılabilir.